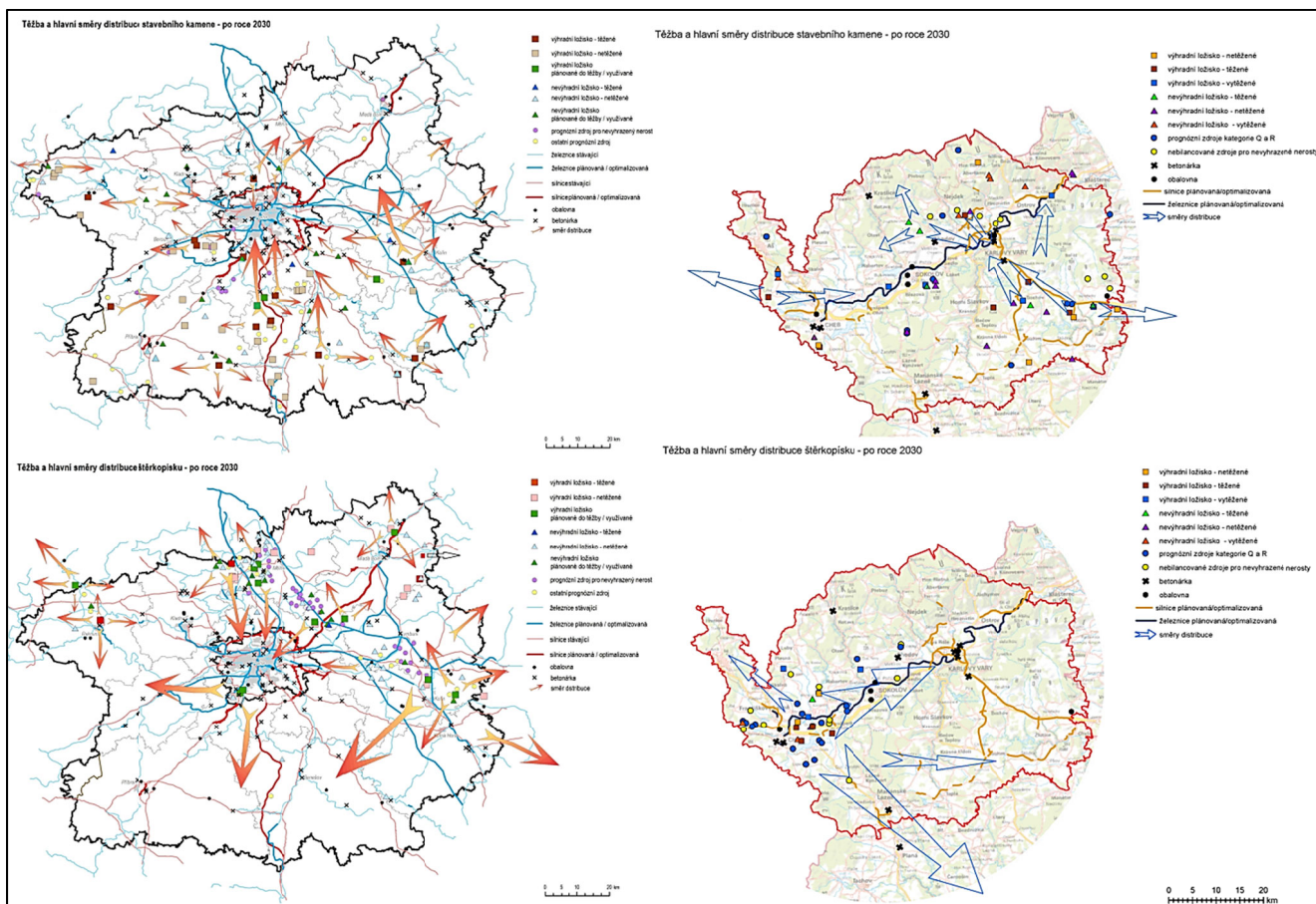

Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů

Konečný uživatel výsledků: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

Na Františku 1039/32, 110 15 Praha 1

Název projektu: Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů

Číslo projektu: TITSMP0909

Číslo smlouvy: 2019028

Řešitel projektu: Česká geologická služba, Klárov 131/3, 118 21 Praha 1
G E T s.r.o., Perucká 2540/11a, 120 00 Praha 2 – Vinohrady

Doba řešení: 24 měsíců, od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2021

Důvěrnost a dostupnost: veřejně přístupný

OBSAH

1. Stručná charakteristika projektu a překládaného výsledku.....	3
1.1 Základní identifikační údaje projektu.....	3
1.2 Cíle a výsledky projektu	4
1.3 Předkládaný výsledek.....	7
2. Podklady a postup tvorby regionálních sur. koncepcí.....	9
2.1 Podklady.....	9
2.2. Postup práce	9
3. Návrh jednotné struktury a náplně zpracování regionálních sur. koncepcí	12
3.1 Východiska pro návrh nové Metodiky krajských surovinových politik (RSP)	12
3.2 Legislativní ukotvení regionálních surovinových politik	13
3.3 Hlavní kroky nutné ke zdárnému naplnění krajských surovinových politik	16
3.4 Principy navrhované koncepce regionálních/krajských surovinových politik.....	17
3.5 Přínos navrhované struktury	19
3.6 Členění	21
4. Naplnění kritérií metodiky	22
5. Závěr.....	24
6. Přílohy	25

Informace o autorském týmu:

Zodpovědný řešitelský tým:

Za ČGS: **Ing. Josef Godány, RNDr. Josef Večeřa, Ing. Blažena Wertichová, RNDr. Petr Rambousek, RNDr. Jaromír Starý, Ph.D.**

Za GET s.r.o.: **RNDr. Petr Hanzlík, Ph.D., RNDr. Jaromír Tvrдый, RNDr. Pavel Lhotský, Ing. Daniel Bubák, Ph.D.**

Zbývající spoluřešitelé výsledku projektu TAČR:

Ing. František Ptíčen, Mgr. Jan Buda, RNDr. Dalibor Mašek, Ing. Karel Rýda, Ing. Petr Bohdál, RNDr. Michal Poňavič, Ph.D., Mgr. Tereza Peterková, RNDr. Jindřich Vostradovský, RNDr. Ladislav Opekar, RNDr. Bohumil Brož, Ing. Tomáš Pechar, Ing. Daniel Bubák, Ph.D., Mgr. Michal Nekl, RNDr. Tomáš Pechar, Mgr. Emil Moravec, Ing. Jan Kovář, Mgr. Jitka Kovářová, Mgr. RNDr. Petra Pacherová.

Další informace o projektu:

Stěžejní náplní a nosným cílem projektu je výzkum jednotné tvorby a metodických postupů při zpracování sektorových koncepcí na úrovni krajských samospráv, testování návrhu metodiky tvorby surovinových koncepcí ve dvou regionech (Karlovarský a Středočeský kraj, včetně vazeb na Prahu), tvorba standardů pro jejich periodickou aktualizaci a následná finální certifikace metodiky tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí. Navržená metodika bude tedy certifikována a modelově otestována ve dvou krajích – Středočeském (včetně hlavního města Prahy) a Karlovarském.

Dosažení hlavního cíle projektu bude realizováno prostřednictvím těchto dílčích výsledků:

Kód výsledku	Název výsledku
N _{met}	Certifikovaná metodika tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí
O	Modelové řešení surovinových koncepcí ve dvou regionech
V _{souhrn}	Souhrnná zpráva o výsledcích projektu

Program veřejných zakázek v aplikovaném výzkumu a inovacích pro potřeby státní správy BETA2 byl schválen usnesením vlády České republiky č. 278 ze dne 30. 3. 2016 a je zaměřen na podporu aplikovaného výzkumu a inovací pro potřeby orgánů státní správy. Poskytovatelem finančních prostředků je Technologická agentura ČR.

1. Stručná charakteristika projektu a překládaného výsledku

1.1 Základní identifikační údaje projektu

Projekt TAČR č. TITSMP0909 pod názvem „Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů“ byl realizován v rámci programu BETA2 se státní podporou Technologické agentury České republiky. Konečným uživatelem výsledků tohoto projektu je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Dalšími klíčovými uživateli výsledku projektu budou všechny krajské úřady, MŽP a jejich detašovaná pracoviště OVSS, MMR, Obvodní báňské úřady a další orgány státní správy a samosprávy.

Projekt je realizován konsorciem Česká geologická služba, státní příspěvková organizace a organizací GET s.r.o. Praha. Základní identifikační údaje projektu shrnuje následující tabulka (Tab. 1):

Tab. 1 Základní identifikační údaje projektu

Název projektu:	Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů
Číslo projektu:	TITSMP0909
Termín realizace projektu:	1. ledna. 2020 – 31. prosince 2021
Program:	BETA2
Poskytovatel podpory:	Česká republika – Technologická agentura České republiky Se sídlem: Evropská 1692/37, 160 00 Praha 6 IČ 72050365 Zastoupená: prof. Ing. Petrem Konvalinkou, CSc., předsedou TA ČR
Hlavní příjemce:	Česká geologická služba, státní příspěvková organizace Se sídlem: Klárov 131/3, 118 21 Praha 1 IČ 00025798 Zastoupená: Mgr. Zdeňkem Venerou, Ph.D., ředitelem
Vedlejší příjemci:	G E T s.r.o. Se sídlem: Perucká 2540/11a, 120 00 Praha 2 IČ 49702904 Zastoupená: RNDr. Tomášem Pecharem, jednatelem
Výkonný projektový zástupce resortu:	RNDr. Richard Nouza, CSc. Odbor surovinové politiky, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Zástupce odborného gestora VaV:	ing. Pavel Knopp Odbor výzkumu, vývoje a inovací, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Projektový manažer:	Ing. Eva Loubová projektová manažerka Sekce realizace rezortních potřeb Technologická agentura České republiky
Administrátor projektu (ARES):	Ing. Josef Godány

1.2 Cíle a výsledky projektu

Hlavním cílem regionálních surovinových politik je v souladu s preambulí státní surovinové politiky (dále jen SP) „přispět k efektivnímu a udržitelnému zajištění a využívání rudních, nerudních, energetických, stavebních i netradičních a high-tech nerostných zdrojů ku prospěchu obyvatel i konkurenceschopného národního hospodářství České republiky“.

Stěžejní náplní a nosným cílem projektu bylo navrhnout jednotnou metodiku pro zpracování regionálních surovinových koncepcí; tuto metodiku ověřit na dvou vybraných regionech; metodiku certifikovat a popsat propojení státní surovinové politiky s regionálními koncepcemi a navrhnout způsob jejich aktualizace. Výsledkem je univerzálně použitelná metodika a standardizované postupy tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí v souladu se závěry státní surovinové politiky a dalších sektorových politik.

V červnu 2017 byla vládou ČR schválena resortní strategie *"Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů"*. Tato surovinová politika je zpracovaná v obecnější míře pro celou Českou republiku. V úkolech, které jsou v ní stanoveny, je implementace této státní politiky do jednotlivých regionů s přihlédnutím k jejich možnostem, potřebám a zdrojům. Dalším z úkolů je pravidelně státní surovinovou politiku aktualizovat. Cílem tohoto projektu bylo rovněž stanovit jednotný způsob implementace do jednotlivých krajů tak, aby po postupných aktualizacích státní surovinové politiky mohly být snadno jednotným způsobem aktualizovány podle ní i regionální surovinové koncepce.

Projektový rámec sestával z těchto dílčích cílů:

- Vyhodnocení analytických podkladů na území ČR a EU pro tvorbu metodiky regionálních surovinových koncepcí
- Návrhu jednotné struktury a náplně zpracování regionálních sur. koncepcí, definování klíčových kapitol pro tvorbu metodiky tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí
- Modelové řešení regionálních surovinových koncepcí (ve dvou regionech) - kraj Středočeský včetně území hlavního města Prahy a kraj Karlovarský
- Zpracování souhrnné zprávy shrnující výsledky realizace projektu, včetně diskuze přijaté metodiky a výsledků její aplikace v modelových regionech.

Smyslem projektu je výzkum a následná formulace jednotné struktury, náplně zpracování regionálních sur. koncepcí, definování klíčových kapitol, tvorba standardů a postupů periodické aktualizace těchto koncepcí. Modelové řešení surovinových politik vybraných krajů Středočeského a Karlovarského, otestování a modifikace navržené metodiky, formulace kapitol pro analytickou a návrhovou část obou modelových studií se zřetelem na podrobné vyhodnocení nerostně surovinového potenciálu, problematiku evidence, ochrany a využití stávajícího a potenciálního surovinového bohatství, zhodnocení současného stavu a reálně vytěžitelných zásob, včetně reálné životnosti průmyslových zásob, jejich dostupnosti, zhodnocení trendů vývoje těžby a územního rozložení ložisek stavebních surovin ve vazbě k surovinovému zajištění klíčových investičních záměrů v kraji i za hranicí kraje (veřejně prospěšné stavby regionálního a celostátního významu), vymezení stávajících a potencionálních střetů zájmů a vlivů využívání nerostných surovin na jednotlivé dílčí složky životní prostředí a minimalizace jejich dopadů. Rovněž se jedná o výzkum možností aplikace principů udržitelného rozvoje, environmentálních limitů těžby a míry uplatnění územního plánování při využívání nerostných zdrojů a při prosazování vyššího využití druhotných surovin. Nedílnou součástí bude i řešení konkrétní dostupnosti a potřeby lokálních zdrojů stavebních surovin pro velké liniové stavby, tj. vyhodnocení postupného využívání a optimalizace dostupnosti surovinových zdrojů na plánované investiční záměry a dále zhodnocení současného stavu a trendů využití stavebních surovin, reálně vytěžitelných zásob, definování současných problémů, potřeb a opatření a návrh koncepce postupného využívání a optimalizace dostupnosti lokálních zdrojů stavebních surovin.

Regionální surovinová politika řeší správní území kraje, všechna ložiska a zdroje nerostných surovin a navrhuje opatření a zásady pro využívání zdrojů nerostných surovin v krátkodobém a střednědobém časovém horizontu. Cílem podle jednotné struktury a náplně zpracování osnovy/metodiky je:

- získání aktuálních informací o stavu a využití surovinového potenciálu na území kraje;
- zhodnocení současného stavu a reálně vytěžitelných zásob na území kraje, trendů vývoje těžby a územního rozložení ložisek ve vazbě ke klíčovým investičním záměrům v kraji i za hranicí kraje (veřejně prospěšné stavby regionálního a celostátního významu);
- kvalifikované zdůvodnění hospodářského významu nerostných surovin a jejich očekávané potřeby pro rozvoj dopravní infrastruktury, pro výrobní závody, průmysl a obyvatelstvo, pro zajištění surovinových potřeb státu a udržitelný rozvoj společnost.
- zhodnocení a posílení hospodářského významu evidovaných zdrojů a ložisek nerostných surovin a jejich zpracovatelský průmyslu s cílem vyzdvihnout tradice využívání surovinové bohatství a jejich zpracovatelského průmyslu - výroby surovin a hotových produktů;
- místní ekologické aspekty těžby a zpracování surovin, definování aktuálních problémů a potřeb surovinových zdrojů na území kraje; návrh opatření pro využívání surovinového potenciálu kraje v dalších letech, posílení základních právních jistot pro další rozvoj obcí a podnikatelských aktivit ve sféře využití nerostných surovin a jejich následné rekultivace a sanace,
- posílení důslednější územní ochrany nerostného bohatství (využívaných i nevyužívaných - rezervních výhradních ložisek nerostných surovin, ložisek nevyhrazeného nerostu a významných prognózních zdrojů) jako celek a neznemožňovat tak jejich budoucí využití, implementace do ZUR, úzká propojenost s dalšími územními strategiemi – především ZUR a územními plány, dopravní strategií, strategií ochrany přírody, energetickými strategiemi atd.,
- doporučení a návrh opatření pro využití ložisek nerostných surovin na území kraje do návrhového období 2030 (dle dohody s jednotlivými kraji), doporučení pro upřesnění postupů orgánů územního plánování a dotčených orgánů při zabezpečení ochrany a postupného využívání nerostného bohatství v územně plánovací činnosti.

Výsledky poskytnuté příslušným krajským úřadům budou se souhlasem MPO sloužit jako podklad k následnému posouzení dopadů koncepce na životní prostředí procesem SEA podle zák. č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Výsledky koncepčních dokumentů reg. sur. politik bude nutné provázat s ÚPD a implementovat jeho návrhovou část do ZÚR. Tím bude zajištěna právní vymahatelnost navržených opatření a závěrů.

V návaznosti na krizový stav související s epidemií Covid-19 se doba řešení projektu prodloužila o dva kvartály a tím se vytvořil dostatečný časový prostor, ve kterém byly zrušené či odložené schůzky a nezbytné konzultace následně provedeny a jejich výsledky vyhodnoceny a promítnuty do příslušných výstupů projektu. Doba řešení byla stanovena do 31. 12. 2021. Právě 4. a 5. kvartál řešení projektu velmi výrazně postihla omezující restriktivní opatření vlády ČR vyhlášená v souvislosti s pandemickou situací Covid-19. V jejich důsledku bylo pro členy řešitelského týmu velmi složité realizovat velkou část plánovaných návštěv úřadů (Krajské úřady, OBÚ, OVSS MŽP, MěÚ s rozšířenou působností, projekční kanceláře, IPR apod.), včetně studovny útvaru Geofond (uzavřena na několik měsíců). Obdobně byly výrazně omezeny osobní konzultace se zástupci těžebních společností, zpracovateli ÚPD a dalšími odborníky nutné pro aktualizaci příslušných datových souborů a jejich promítnutí do předmětných studií. Vlastní řešitelský tým rovněž postihlo onemocnění klíčových pracovníků a z něj vyplývající hygienická omezení (izolace, karanténa). Pro zajištění ucelené analýzy stavu rozpracovanosti a kvalifikované formulace návrhové části studií bylo nezbytné restriktivní opatření a personální omezení překonat.

Dosažení výše uvedeného hlavního cíle projektu bylo realizováno prostřednictvím samostatných dílčích výsledků. Základní přehled všech definovaných výsledků projektu a harmonogram řešení projektu a kvalitativní parametry výsledků, včetně rozpisu prováděcích kvartálů projektu přináší následující tabulka (Tab. 2).

Tab. 2: Přehled definovaných výsledků projektu a harmonogram řešení projektu a kvalitativní parametry výsledků:

KVALITATIVNÍ PARAMETRY DÍLČÍCH VÝSTUPŮ A VÝLEDKŮ V JEDNOTLIVÝCH KVARTÁLECH			
Kvartál	N _{met} Certifikovaná metodika tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí	O Modelové řešení surovinových koncepcí ve dvou regionech	V _{souhrn} Souhrnná zpráva o výsledcích projektu
1. od 01.01.2020 do 31.03.2020	Vyhodnocení analytických podkladů na území ČR a EU pro tvorbu metodiky regionálních surovinových koncepcí		
2. od 01.04.2020 do 30.06.2020	Návrh jednotné struktury a náplně zpracování regionálních sur. koncepcí, definování klíčových kapitol pro tvorbu metodiky regionálních surovinových koncepcí	Zajištění, analýza a aktualizace vstupních dat pro dílčí sektorové problematiky (analýza územní ochrany apod) pro tvorbu metodiky regionálních surovinových koncepcí	
3. od 01.07.2020 do 30.09.2020		Rozpracované makuláře „Návrhy analytické a návrhové části obou modelových studií se zřetelem na podrobné vyhodnocení nerostně surovinového potenciálu pro oba modelové kraje“	
4. od 01.10.2020 do 31.12.2020		Finální koncepty /makuláře pro kraj Středočeský , včetně území hlavního města Prahy a pro kraj Karlovarský „Analytická a návrhová část modelových studií, včetně příloh,“	
5. od 01.01.2021 do 31.03.2021	Doplnění vytvořené metodiky, její modifikace na základě výsledků modelových studií. Testování metodiky. Makulář "Metodika tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí"	Vzorové "Makuláře surovinových koncepcí v obou regionech" se zapracováním připomínek krajských úřadů a orgánů územního plánování	
6. od 01.04.2021 do 30.06.2021	Doplnění vytvořené metodiky, její modifikace na základě výsledků modelových studií. Testování metodiky. Rozpracovaná verze "Metodika tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí"	Konzultace zpracovávané koncepce regionálních surovinových politik k připomínkování s dotčenými orgány státní správy a územní samosprávy . „Vzorové makuláře surovinových koncepcí v obou regionech“	
7. od 01.07.2021 do 30.09.2021	Doplnění vytvořené metodiky, její modifikace na základě výsledků modelových studií a zahájení její certifikace na MPO. Testování metodiky. Rozpracovaná verze "Metodika tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí"	Konzultace zpracovávané koncepce regionálních surovinových politik k připomínkování s dotčenými orgány státní správy a územní samosprávy. „Vzorové makuláře surovinových koncepcí v obou regionech“, včetně mapových a tabulkových příloh	
8. od 01.10.2021 do 31.12.2021	Dokončení procesu certifikace finální metodiky na MPO. Finální certifikovaná „Metodika tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí“	„Finální verze surovinových koncepcí v obou regionech – Středočeský kraj, včetně území hlavního města Prahy a kraj Karlovarský“, včetně mapových a tabulkových příloh	„Souhrnná zpráva shrnující výsledky realizace projektu, včetně diskuze přijaté metodiky a výsledků její aplikace v modelových regionech.“

1.3 Předkládaný výsledek

Tento dokument představuje výstup výsledku č.N_{met} pod názvem „*Certifikovaná metodika tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí*“ k projektu TAČR č. TITSMP0909 pod názvem „*Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů*“. Cílem projektu byl výzkum jednotné tvorby a metodických postupů při zpracování sektorových koncepcí na úrovni krajských samospráv, testování návrhu metodiky tvorby surovinových koncepcí, tvorba standardů pro jejich periodickou aktualizaci a následná finální certifikace metodiky tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí. Řešení uvedeného výsledku probíhalo v 8 kvartálech projektu a v souladu s harmonogramem projektu byly práce na tomto výsledku ukončeny k 31. 12. 2021.

Regionální surovinové koncepce (politiky) krajů byly v minulosti zpracovány podle metodiky z roku 2000 a již nejsou ve všech ohledech aktuální. Proto MPO stanovilo závaznost vytvoření surovinových koncepcí pro všechny regiony kromě hlavního města Prahy. Bylo potřeba stanovit jednotné aktuální parametry, jak mají tyto regionální surovinové koncepce vypadat a co musí obsahovat, aby je bylo možné vzájemně porovnávat a propojovat do vyšších celků. Nástrojem regionální surovinové politiky bude územní plánování. Proto musí být rovněž zajištěno propojení regionálních surovinových politik s územními plány. Úkolem regionálních surovinových koncepcí/politik je tedy rozpracovat platnou státní surovinovou politiku do podmínek regionů/krajů, přičemž státní surovinová politika je pro ně závazným rámcem.

Při tvorbě reg. sur. politik je nezbytná úzká provázanost zpracovatelů (řešitelského týmu) a krajské samosprávy, což se v rámci zpracování předchozích krajských sur. politik podařilo částečně naplnit. Na místě je však nový pohled na aplikaci a provázanost státní sur. politiky do krajské úrovně a rovněž na potřeby krajů. Nová jednotná certifikovaná metodika zohledňuje nejen platnou státní surovinovou politiku, ale i strategie EU v oblasti nerostných surovin (např. kritické suroviny) a potřeby krajů v oblasti využívání nerostných surovin. Právě v souvislosti s plněním výsledku byla v úvodu zpracovaná podrobná rešerše relevantních podkladů ČR a podkladů EU strategických dokumentů, studií a projektových výstupů týkajících se využívání zdrojů nerostných surovin. Nedílnou součástí bylo i vyhodnocení analytických podkladů na území ČR a EU pro tvorbu metodiky regionálních surovinových koncepcí. V návaznosti na to se dále provedlo podrobné analytické vyhodnocení platné legislativy v ČR v oblasti ochrany, evidence a využívání nerostných surovin, vyhodnocení strategických dokumentů v EU, porovnání již zpracovaných metodik EU a „*Best Practices*“ týkajících se přípravy strategických dokumentů, resp. strategického řízení a projektů EU a „*case study*“ se zaměřením na ochranu ložisek, povolovací procesy, surovinové strategie, vztah ložisek k územnímu plánování. Dále se provedlo analytické vyhodnocení stávajících strategických dokumentů na krajské a celostátní úrovni předchozích regionálních (krajských) surovinových politik na území ČR z let 2002-2003, nově aktualizovaných regionálních surovinových politik z let 2011–2019 a dalších koncepčních dokumentů, studií a nových projektů, jejichž výstupy se týkají využití zdrojů nerostných surovin nebo mají souvislost s danou problematikou. Nedílnou součástí bylo zajištění a studium klíčových koncepčních dokumentů z rezortů MPO, MŽP a MMR, týkající se využívání a ochrany ložisek nerostných surovin a provázanosti tvorby regionálních (krajských) surovinových politik s těmito dokumenty a dále podkladových studií a územních studií a metodik z předchozích let od orgánů státní správy a samosprávy, jejichž výstupy se týkají i využití zdrojů nerostných surovin a jsou spjaté s tvorbou a naplní důležitých kapitol pro zpracování regionálních sur. koncepcí.

V rámci výzkumné činnosti v tomto projektu byla zpracována nová metodika pro tvorbu regionálních surovinových koncepcí, která byla pilotně ověřena a certifikována. Podstatné je, aby vznikaly regionální surovinové koncepce, které na sebe musí navazovat, aby je bylo možné skládat do vyšších celků a aby tak mohly sloužit k dalšímu zpřesňování státní surovinové politiky a ve svém důsledku k hospodárnému využívání nerostného bohatství státu, jak je to zakotveno např. v horním zákoně (č. 44/1988 Sb. v platném znění).

T A
Č R

Tento projekt je financován se státní podporou
Technologické agentury ČR
v rámci programu BETA2

www.tacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

Práce představovala složité zajištění, zpracování a expertní vyhodnocení řady mezioborových dat různé věrohodnosti a ucelenosti a zejména aktuálních dat k ložiskům nerostných surovin, včetně jejich významnosti a budoucí potřeby a spotřeby. Nezbytné byly konzultace se zpracovateli a pořizovateli ÚPD (ZÚR, UP), jednání na Středočeském a Karlovarském kraji, na Obvodních báňských úřadech, a také na OVSS MŽP, AOPK a v neposlední řadě zejména s těžebními organizacemi apod.

2. Podklady a postup tvorby regionálních sur. koncepcí

2.1 Podklady

Pro úspěšné vytvoření regionální (krajské) koncepce je nutno vycházet maximálně z primárních dat. Základními celostátními zdroji jsou v otázce:

ložisek/zdrojů – databáze spravovaná Českou geologickou službou SURIS
(<https://mapy.geology.cz/suris/>)

dobývacích prostorů – databáze Státní báňské správy ČR
(<http://www.cbusbs.cz/cs/evidence/reg-ic-2>)

plánované záměry k těžbě - Česká informační agentura životního prostředí (CENIA)
https://portal.cenia.cz/eiasea/view/eia100_cr?lang=cs

dílčí složky životního prostředí – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
<https://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/>
Česká informační agentura životního prostředí (CENIA)
<https://www.cenia.cz>.

silniční a železniční dopravy a plánovaných staveb infrastruktury – podklady a databáze
Ředitelství silnic a dálnic, s.p., Správa železnic s.p. Sdružení pro výstavby silnic
zaujímající celkem 52 odborných stavitelských a těžebních organizací, Těžební unie
sdružující více než 96 profesních organizací a těžebních organizací, včetně odborníků z
vysokoškolských univerzit
<https://www.spravazeleznic.cz/>
<https://www.rsd.cz/wps/portal/>
<https://www.rsd.cz/wps/portal/web/mapa-projektu>
<https://www.sdruzeni-silnice.cz/>
<http://www.ceskedalnice.cz/>
<https://tezebni-unie.cz/>

Zcela zásadní jsou materiály pořizované krajem, které jsou nepostradatelné při konkretizaci údajů vztahujících se k objektům na území kraje (základní statistické údaje, investiční záměry...). Uvedené dokumenty celostátního a krajského významu jsou uvedené v kapitole 7 a na internetových stránkách <https://www.databaze-strategie.cz> a na https://portal.cenia.cz/eiasea/view/sea100_koncepce.

Získaná data je nutné konfrontovat s nadnárodními, národními a regionálními materiály, zvláště Surovinovou politikou ČR a krajskými zásadami územního rozvoje, jejichž výčet je v seznamu literatury.

2.2. Postup práce

1. Prvním krokem by měl být výpis z databáze SURIS se stavem ke schválení tvorby regionální surovinové koncepce, případně ke konci roku jejího zadání, který se stane hlavním podkladem. Tento krok je nutný z důvodu neustálých úprav systému (vkládání nových dat, opravy). V případě vážných rozdílů (např. vložení nového významného ložiska) je potřeba toto v textu pouze okomentovat, ale nezahrnovat do tabulkových a mapových výstupů. V těch se změna může objevit v rámci pravidelné aktualizace.

2. Zajištění vstupních dat týkající se

- - ložisek/zdrojů nerostných surovin ze SURISu a detailnějších informací z výpočtů zásob a posudků uložených v archivu ČGS, týkajících se jednotlivých ložisek a zdrojů. Ty lze doplnit i z dalších zdrojů (archivy, muzea, literatura).
- - ochrany ložisek nerostných surovin, který lze získat také ze ČGS SURISu, ale zvláště v případě

dobývacích prostorů jej ověřit v databázi dobývacích prostorů Státní báňské správy.

- - investičních záměrů na příslušných krajských úřadech.

3. Zajištění podkladů

- referenční topografické podklady v potřebném měřítku a mapy katastru nemovitostí (KN) a pozemkového katastru (PK) v místě ložisek NS,
- aktuální ortofotomapy, územní a environmentální limity využití území
- ochrana přírody a krajiny, (maloplošná území ochrany přírody - ZCHÚ, přírodní parky, přírodní památky, nadregionální, regionální, event. lokální platné území systému ekologické stability (dále jen ÚSES), velkoplošné prvky ochrany přírody - CHKO a národní parky vč. zonace, lokality Natura 2000 – EVL, Ptačí oblasti, významné krajinné prvky (VKP) regionálního významu, údolní nivy a území mokřadů, CHOPAV, ochranná pásma vodních zdrojů- podzemních vod a OP vod pro veřejné zásobování, OP pozorovacích vrtů ČHMÚ, ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů, záplavová území, včetně aktivní zóny, záměry protipovodňové ochrany, zemědělský a lesní půdní fond, grafické zastoupení tříd ochrany ZPF (prioritně I. a II. bonitní třídy ZPF) a jednotlivých kategorií PUPFL)
- kulturní a historické hodnoty území, významná území památkové ochrany a jejich ochranná pásma,
- prvky liniových staveb, zvláště dopravní infrastruktura (dálniční, silniční a železniční síť), veřejná a neveřejná letiště a jejich ochranná pásma,
- veřejně prospěšné stavby a ostatní rozvojové záměry, záměry rozvoje zástavby obcí a měst dle schválené a rozpracované ÚPD v rámci předemětných krajů, urbanistické studie.

4. Zajištění doplňujících informací na

- krajských úřadech,
- Obvodních báňských úřadech, (platná rozhodnutí DP, HČ, ČPHZ, projekty POPD a PVL)
- OVSS MŽP, (CHLÚ, rozhodnutí předchozích souhlasů na stanovení DP a průzkumných území)
- MPO (statistické výkazy GeoV-3 a HOR 1–MPO, trendy a limity těžební organizací)
- stavebních úřadech a úřadech územního plánování (územní rozhodnutí, dřívější CHÚ)
- regionálních pracovištích MMR (statistické přehledy)
- u těžebních organizací, producentů a zpracovatelů druhotných odpadů, od projektově-inženýrských společností v oboru dopravních a inženýrských staveb, ohledně těžby, kvality suroviny, odbytu a poptávky
- ostatní instituce, pokud disponují použitelnými informacemi (muzea, školy, pamětníci).

5. Analýza a zpracování získaných dat.

6. Terénní ověření vstupních dat, zvláště v problematických případech vhodné absolvovat se zástupci krajské samosprávy na úseku ŽP a ÚPD.

7. Konzultace výsledků se všemi zainteresovanými složkami (OBÚ, OVSS MŽP, AOPK, krajský úřad, případně obecní úřady, stavební úřad a úřady územního plánování, zpracovatelé a pořizovatelé ÚPD, ZÚR, UP), projektově-inženýrské společnosti v oboru dopravních a inženýrských staveb, těžební organizace, producenti a zpracovatelé druhotných surovin a materiálů-odpadů SDO apod.).

8. Vytvoření pracovního makuláře regionální surovinové koncepce a jeho konzultace se zainteresovanými složkami (krajské úřady, OBÚ, ČGS, správy CHKO, OVSS MŽP, MŽP, MPO).

9. Finalizace regionální surovinové koncepce na základě připomínek.

Ke zjištění územních střetů mezi zdroji a ložiska nerostných surovin a dílčími prvky jednotlivých složek životního prostředí se využívá nástrojů GIS analýzy (prostorové operace), které umožňují konstrukci/průniky potencionálních střetových ploch a výpočet jejich plochy. Nově vytvořené objekty

slouží ke tvorbě střetových map a jejich atributové tabulky jsou podkladem pro svodné informační tabulky v textu a jeho samostatných přílohách. Informace o územních střetech je nutno chápat jako základní informaci o potencionálním střetu zájmů v dotčené části ložiskového/surovinového objektu. Závažnost střetu při využití nerostné suroviny závisí na stupni osvojení ložiska, způsobu otvírky, způsobu řešení odvalového, kalového a vodního hospodářství a způsobu rekultivace. Významný je i časový faktor plánované roztěženosti ložiska a navrácení dotčených pozemků zpět k následnému využití. Tyto informace lze vyhodnocovat u netěžených ložisek až v případě podnikatelského záměru o využití během procesu územního řízení včetně případného posouzení EIA.

Zvláštní pozornost by měla být věnována stavebním surovinám, zvláště stavebnímu kameni a šterkopískům ve vztahu k zajištění plánovaných staveb hrazených ze SR potřebným materiálem.

K rozvoji dopravní infrastruktury, ať se již jedná o moderní železniční koridory či dálniční síť apod., jsou nezbytné dostatečné disponibilní zdroje stavebních surovin. Pro ekologickou a ekonomickou únosnost projektů je žádoucí, když jsou potřebné surovinové zdroje vhodné kvality co nejbližší realizaci dopravních staveb. Krajině únosné využívání místních ložisek je pro ochranu životního prostředí přínosné, neboť minimalizuje dopravu surovin na velké vzdálenosti.

3. Návrh jednotné struktury a náplně zpracování regionálních sur. koncepcí

3.1 Východiska pro návrh nové Metodiky krajských surovinových politik (RSP)

Od realizace první etapy krajských surovinových studií uplynulo cca 19 let. Jejich výsledky jsou zastaralé, nezohledňují postupně rostoucí intenzifikace těžeb některých nerudných surovin a především stavebních surovin, zejména šterkopísků a stavebního kamene spojené s nárůstem zájmu o otvírku dalších dosud netěžených ložisek, jakožto náhradních zdrojů za postupně ukončované těžby ložisek nerostných surovin. Evidence a zákonná ochrana ložisek nerostných surovin a prognózních zdrojů (podle platných právních předpisů) doznává hlavně v poslední době dynamických změn. Dochází k přehodnocování zásob na stávajících výhradních ložiskách nerostných surovin a výpočtů zásob na nových výhradních ložiskách, dále vyhodnocování zásob na nevýhradních ložiskách a změny ve vymezení prognózních zdrojů. S tím souvisí stanovení, rušení nebo změny dobývacích prostorů (DP), chráněných ložiskových území (CHLÚ), stanovení, expirace nebo prodloužení průzkumných území (PÚ) a vydání, či expirace předchozích souhlasů ke stanovení DP.

Schválena byla nová Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, nově byla koncipována Politika druhotných surovin ČR, nově byl schválen a novelizován Stavební zákon, vznikl nový Zákon o nakládání s těžebním odpadem s navazujícími předpisy. Kraje pravidelně aktualizují ZÚR a navazující územní strategie (mimo surovin) a územní plány. V zájmu státu byly definovány klíčové strategické a superstrategické suroviny. Existují rámcové dokumenty EU nové surovinové politiky přírodních zdrojů, v rámci této strategie vznikla řada projektů s příklady ochrany ložisek nerostných surovin. Evropská surovinová iniciativa a aktualizovaná Státní surovinová politika kladou vyšší důraz na pevnější sepětí územně plánovací dokumentace s ochranou, evidencí a postupným využíváním ložisek nerostných surovin.

Zkušenosti z krajů, kde byly surovinové politiky předány v roce 2002 (Olomoucký, Vysočina) a v průběhu roku 2003–2004 (zbývající kraje na území ČR), a v neposlední řadě i některé aktualizované Regionální sur. koncepce z roku 2011 a 2019, ukazují jednak na potřebu zahájení řešení stěžejních krátkodobých úkolů, především ale na nutnost

- formulace jednotné struktury, náplně zpracování regionálních sur. koncepcí,
- definování klíčových kapitol a jejich náplně pro tvorbu metodiky a tvorby standardů
- zavedení mechanismu periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí,
- formulace kapitol pro analytickou a návrhovou část modelové studie se zřetelem na podrobné vyhodnocení nerostné surovinového potenciálu,
- provázanosti tvorby regionálních (krajských) surovinových politik se všemi klíčovými koncepčními dokumenty na krajské a celostátní úrovni,
- stanovení jednotného způsobu implementace do jednotlivých krajů tak, aby po postupných aktualizacích státní surovinové politiky mohly být snadno jednotným způsobem aktualizovány podle ní i regionální surovinové koncepce,
- definování jednotné struktury zpracování kapitol pro rudní, nerudní, stavební a palivoenergetické suroviny, včetně zdůvodnění, aplikace využití veškerých plánovacích podkladů a vstupů pro tvorbu hlavních směrů distribuce stavebních surovin apod.,
- návaznost tvorby surovinové koncepce na platné strategické dokumenty v EU,
- porovnání již zpracovaných metodik EU a „Best Practices“ týkajících se přípravy strategických dokumentů, resp. strategického řízení, a to na státní, krajské a obecní úrovni,
- návrh na upřesnění postupů orgánů územního plánování a dotčených orgánů při zabezpečení ochrany a postupného využívání nerostného bohatství v územně plánovací činnosti apod.

Tyto výše uvedené požadavky považujeme za legitimní, neboť jenom tak si tyto podklady nadále udrží svoji vypovídací schopnost a relevanci, nutnou pro formulaci kvalifikovaných rozhodnutí v příslušném území.

Při tvorbě RSP je nezbytná úzká provázanost zpracovatelů (řešitelského týmu) a krajské samosprávy, což se v rámci zpracování předchozích krajských sur. politik podařilo naplnit jen částečně. Na místě je však nový pohled na aplikaci a provázanost státní sur. politiky do krajské úrovně a rovněž na potřeby krajů. Je proto nutné zpracovat zcela novou jednotnou certifikovanou metodiku, která bude nejen odrážet platnou surovinovou politiku ČR, ale i strategie EU v oblasti nerostných surovin (např. kritické suroviny) a potřeby krajů v oblasti využívání nerostných surovin.

3.2 Legislativní ukotvení regionálních surovinových politik

Surovinová politika ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, schválená usnesením vlády č. 441 ze dne 14. června 2017 (neboli Státní surovinová politika), prováděná obecnými legislativními a ekonomickými nástroji – je závazný strategický dokument celostátního významu definující zájmy státu ve sféře využití a hospodaření s nerostnými a druhotnými surovinami, a to na úrovni centrálních orgánů státní správy (MPO, MŽP, MF, MMR ...).

Jak již bylo výše uvedeno, neopominutelný význam zpracování a uplatnění regionálních surovinových politik (konceptů) je deklarovaný Státní surovinovou politikou v kapitole 5.2. „*Nástroje v oblasti výkonu státní správy*“, ve které se uvádí a především doporučuje úzká provázanost regionálních surovinových konceptů na územní plánování a to formou sladění dokumentů aktualizace regionálních surovinových konceptů s aktualizací ostatních strategických dokumentů a s územně plánovací dokumentací krajů.

Odkaz na tvorbu a využití regionálních surovinových konceptů/politik v Surovinové politice ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů je v kapitolách č. 3.2.2 „*Záměry v oblasti stavebních surovin*“, kde se uvádí: „*Konkrétní dostupnost lokálních zdrojů stavebních surovin pro velké liniové stavby řeší detailně regionální surovinové koncepce*“, dále v kapitole 5.2.1 „*Regionální surovinové koncepce*“, kde se mimo jiné uvádí: „*průběžně zajišťovat soulad regionálních surovinových konceptů s ostatními strategickými dokumenty, s Politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací krajů, včetně jejich aktualizací*“ a v neposlední řadě v kapitole „*Zohlednění podmínek ze stanoviska SEA*“ a v souhlasném stanovisku MŽP čj. 12580/ENV/17 ze dne 22. března 2017 k návrhu koncepce Surovinové politiky ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, kde se v části A „*Obecné požadavky z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví*“ a v kapitole 2 „*Požadavky z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví ve vztahu ke konkrétním komoditám*“, v podkapitole „*Stavební suroviny*“ citují následující teze v souvislosti s uplatněním principů při přípravě a zpracování regionálních surovinových politik.

Regionální surovinové politiky nejsou v právních předpisech závazně upraveny. Odkaz na ně lze nicméně nalézt ve Státní surovinové politice, kde se píše „*Hospodaření nerostnými surovinami bude mít, obdobně jako ve státech EU, dvě polohy: státní surovinovou politiku, prováděnou legislativními a ekonomickými nástroji, a regionální surovinovou politiku, jejímž nástrojem bude územní plánování, upravované stavebním zákonem.*“ Aktuálně projednávaná Státní surovinová politika se snaží do budoucna řešit závaznost RPS a jejich jednoznačnější právní zakotvení.

Pořizování regionálních surovinových konceptů/politik patří do samostatné působnosti kraje – viz ustanovení § 1, odst. 4; § 2, odst. 1 a § 14, odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů. Schvalujícím orgánem tohoto dokumentu je zastupitelstvo jako vrcholný orgán kraje zabezpečující koordinaci rozvoje územního obvodu kraje dle ustanovení § 35, odst. 2, písm. d) zákona č. 129/2000 Sb. **Regionální surovinové politiky jako jeden z koncepčních materiálů kraje schvaluje zastupitelstvo příslušného kraje v souladu s ustanovením § 35, odst. 2, písm. d) zák. č. 129/2000 Sb. po vypořádání připomínek vzešlých ze schvalovacího procesu SEA podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Regionální surovinovou politiku, která bude posouzena SEA, je možné**

provázat s územně plánovací dokumentací a implementovat jeho návrhovou část do ZÚR kraje a její aktualizace. Úkolem regionálních surovinových koncepcí/politik je rozpracovat platnou státní surovinovou politiku do podmínek regionů/krajů, **příčemž státní surovinová politika je pro ně závazným rámcem. Nástrojem regionální surovinové politiky bude územní plánování.**

Pozici RSP na úrovni kraje nejlépe dokumentuje příklad Libereckého kraje, který lze považovat za vzorový. RSP schvaluje zastupitelstvo příslušného kraje v souladu s ustanovením § 35 odst. 2 písm. d) zák. č. 129/2000 Sb., o krajích, kde se stanoví: „Zastupitelstvu je vyhrazeno koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat strategie rozvoje územního obvodu kraje podle zvláštních zákonů, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění“. Zastupitelstvo může měnit regionální surovinovou politiku, pokud to uzná za vhodné, nevyplývá-li ze schválené politiky jinak (žádná obecná omezení v tomto ohledu nejsou stanovena).

Na druhé straně nelze opomíjet cílenou dlouhodobost tohoto dokumentu, a to včetně procesu příprav aktualizace, který důvodová zpráva **k Regionální surovinové politice Libereckého kraje** pro zastupitelstvo popisuje následovně: „Finální verze RSP LK je výsledkem dlouhodobé práce týmů odborníků, úředníků, zástupců samospráv, a veřejnosti“. Rada kraje vzhledem k uvedenému není nositelem pravomoci změnit RSP. Pokud jde o povahu uvedeného dokumentu, nejbližší k němu mají územně analytické podklady ve smyslu ustanovení § 26 a následujících zák. č. 183/2006 Sb., stavební zákon. Ostatně i **Aktualizace regionální surovinové politiky Libereckého kraje** na str. 6 ve třetím odstavci říká, že „Regionální surovinová politika Libereckého kraje je součástí územně-analytických podkladů kraje a obcí“. Nicméně pohled MPO je zjevně jiný, neboť regionální surovinové politiky považuje za doposud nezávazné a spíše by bylo nutné na tento dokument nahlížet jako na dokument „*sui generis*“. S ohledem na nedostatečné ukotvení RSP v právním řádu by případnou závaznost vůči zásadám územního rozvoje šlo snad dovozovat prostřednictvím podobnosti s územně analytickými podklady, nicméně k tomuto neexistuje judikatura, která by daný problém řešila.

Pokud bychom přistoupili k tomu, že RSP mají povahu obdobnou územně analytickým podkladům, lze z pohledu závaznosti konstatovat, že zásady územního rozvoje i územní plány by s nimi měly být v souladu - viz ustanovení § 25 stavebního zákona „Územně analytické podklady slouží jako podklad k pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovací dokumentace, jejich změně a pro rozhodování v území.“ Uvedený názor o nutnosti souladu územně analytických podkladů a územně plánovací dokumentace ostatně podporuje i příslušná judikatura (viz například rozsudek Krajského soudu v Praze 50 A 7/2014 - 104 „Pokud odpůrkyně ovšem tvrdí, že územně analytické podklady byly jen nezávazným podkladem pro napadený územní plán, nelze s ní souhlasit.“) K tomu je pak třeba jen doplnit, že již před touto novelou povinnost územně plánovací dokumentace reagovat na obsah územně analytických podkladů bylo možno výkladem z textu stavebního zákona dovodit, a to nejen již ze zmíněného ustanovení § 185 odst. 3, ale též z ustanovení § 25 a implicitně též z §§ 18, 19 a 53 odst. 4 písm. b) stavebního zákona.“

Schválení **Aktualizace Regionální surovinové politiky Libereckého kraje** (ARSP LK) Zastupitelstvem Libereckého kraje na základě usnesení č. 386/11/ZK se odvíjí od pravomocí zastupitelstva vymezených § 35, odst. 2, písm. d) zák. č. 129/2000 Sb., o krajích, v platném znění. Usnesení zastupitelstva kraje představuje úkon „v samostatné působnosti kraje“ dle § 2 odst. 1 zákona o krajích a zavazuje členy zastupitelstva kraje a ostatní orgány kraje (radu, hejtmána, krajský úřad, zvláštní orgány). Předmětné usnesení zastupitelstva kraje tedy nepředstavuje výkon státní správy „v přenesené působnosti“ (§ 2, odst. 2, zákona o krajích) a nezavazuje „vnější subjekty“, jakými jsou orgány státní správy (vč. MŽP ČR), ale ani samosprávu obcí v její samosprávné působnosti dle § 7 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění. Stanovisko MŽP ČR ze dne 27. července 2011 pod č.j. 58817/ENV/11 k návrhu koncepce **Aktualizace Regionální surovinové politiky Libereckého kraje** (stanovisko SEA) podle § 10g) zák. č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZOPV) je neopominutelnou podmínkou pro schválení ARSP LK (§ 10g), odst. 4). Předmětné souhlasné stanovisko SEA se v části A stanovených podmínek ztotožňuje jak s návrhem opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci potenciálních negativních vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví (bod 1), tak s formulací environmentálních kritérií

pro výběr projektů k realizaci (bod 2), formulovaných v kap. 7 a 11 dokumentace SEA. Platné znění ZOPV bohužel neobsahuje ustanovení, které by taxativně stanovovalo závaznost stanoviska SEA pro následné posuzování vlivů konkrétních záměrů podle tohoto zákona (proces EIA). Povinnost správního orgánu „vzít v úvahu“ toto stanovisko při rozhodování dle SŘ však lze dovodit z ust. § 10 ZOPV a dále z § 2 správního řádu.

Doporučení legislativních (ekonomických) nástrojů

K dosažení hlavních cílů krajských koncepcí v oblasti surovinových zdrojů jsou využívány nástroje, tvořící obecný rámec surovinové politiky, neovlivnitelné (či jen nepřímo ovlivnitelné) na úrovni kraje, kterými jsou celostátní legislativní nástroje a ekonomické nástroje (obecné a specifické povahy).

Za stěžejní problematiku na celostátní úrovni lze považovat:

- novelizaci horního práva s cílem jeho přiblížení obdobným normám zemí EU (od definice rozsahu vyhrazených a nevyhrazených nerostů přes principy stupně poznání ložiskového výsledku (definice ložiska, zásob), vlastnických vztahů až po zásady jeho využití, sanace a rekultivace)
- zapracování relevantních segmentů geologického zákona (etapy geologického průzkumu, zpřístupňování výsledků, definice státní geologické služby) do nové koncepce horního práva
- jasný legislativní výklad a zakotvení vlastnických práv k blokům zásob nerostných surovin, nacházejících se v hloubkovém pokračování bilancovaných bloků zásob výhradních ložisek nevyhrazených nerostů
- zavedení shodných ekonomických podmínek, upravujících využívání výhradních a nevýhradních ložisek stavebních surovin
- systémovou změnu v příslušných složkových zákonech, která umožní organizacím provádět nejvhodnější způsoby rekultivace a sanace vytěžených ložisek či jejich částí ve vztahu k okolnímu krajinnému rázu (tj. bez nutnosti volit finančně náročné a často neefektivní rekultivační postupy, které zajišťují návrat dotčených pozemků k původnímu využití).

V této souvislosti je na místě konstatovat, že segment horního práva zůstal přes celou řadu dílčích novel rigidní, nepodařilo se jej zmodernizovat a výše uvedené problémy dosud uspokoivým způsobem vyřešit. Objektivní skutečností je, že ani současná SP z roku 2017 nemá ambice tyto přežití mechanismy a nástroje v duchu současné úrovně tržně – ekonomických vztahů beze zbytku zmodernizovat a zjednodušit.

Východiskem možných úprav horního práva současné SP je základní teze, že „nerostné bohatství je majetkem státu“, tj. legislativní rámec musí umožnit státu chovat se jako vlastník výhradních ložisek. Pro horní právo obecně platí, že je ze své podstaty konzervativní a musí být měněno uvážlivě, neboť musí být schopno vybalancovat na straně jedné zájem státu chovat se jako vlastník nerostného bohatství a na straně druhé motivovat dostatečně soukromé subjekty, na jejichž působení je v ČR těžební a zpracovatelský sektor postaven, investovat do odvětví, kde je velmi často dopředu neznámý či nejistý výsledek (geologický průzkum, osvojení ložiska). Rozsáhlejší novelizaci horního zákona by měla předcházet věcná odborná diskuse a poté hledání politické shody nad následujícími oblastmi:

- posílení role státu při stanovování priorit, koordinaci a cílené podpoře prozkoumanosti území,
- posílení role státu při rozhodování o využívání nerostných surovin,
- úprava institutu dobývacího prostoru,
- definování podpory efektivní těžby nerostů, tedy nejen získávání surovin ekologicky šetrným způsobem, ale také nejlepší možné využití potenciálu stávajících surovin, těžebních a zpracovatelských technologií. Předpoklady pro to jsou aplikace špičkových poznatků výzkumu ložisek nerostných surovin, využívání moderních technologií důlní těžby a další rozvoj technologií pro dobývání a zpracování.
- vyřešení institutu vyvlastnění za adekvátní náhradu ve prospěch státu či jeho organizační složky, a to za současného splnění přesně specifikovaných podmínek (např. v případě zásadního

ohrožení energetické či surovinové bezpečnosti státu) při vědomí, že vlastníkem nerostného bohatství je stát, který musí mít možnost přístupu ke svému vlastnictví,

- legislativní zakotvení možnosti změny plánu sanace a rekultivace v jejich průběhu, pokud daná změna bude znamenat zkvalitnění stavu životního prostředí, nedojde ke zhoršení požadavků na bezpečnost provozu a použitých technologií a nebude pouze znamenat snížení nákladů na sanaci a rekultivaci,
- systémové řešení výběru a distribuce úhrad za vydobyté nerosty, jakožto účinného ekonomického nástroje surovinové politiky, včetně ve vyspělých zemích osvědčeného principu návratu části vybraných prostředků zpět do surovinového sektoru,
- zajištění zákonné ochrany účelově vázaných prostředků vytvořených pro sanaci a rekultivaci uložených na vázaných účtech u komerčních bank pro případ úpadku komerční banky,
- legislativní zajištění podílu na úhradách z vytěžených nerostů pro financování zajištění výkonu státní geologické služby spojeného především s ochranou a evidencí nerostného bohatství a surovinových zdrojů a na to navazujícím zpřístupňováním informačních zdrojů, případně s podporou provádění státní surovinové politiky,
- definovat kompetence ČGS v oblasti ložiskové geologie, zejména respektování odborného stanoviska při rozhodování o povolení průzkumných území a dobývacích prostorů,
- analyzovat účelnost zavedení mezinárodně standardizované klasifikace zásob a zdrojů v českém prostředí, zavedení mezinárodních norem geologických prací a systému udělování odborné způsobilosti,
- navrhnout metodiku pro schvalování podmínek využitelnosti používaných k přehodnocování zásob výhradních ložisek nerostů iniciovaných státem (rebalance, přehodnocení), provést revizi v minulosti schválených podmínek využitelnosti použitých v minulosti pro státem financované přehodnocování zásob (rebalance), zejména v oblasti rudních ložisek,
- zajistit povinnost doplňujícího stanoviska státní geologické služby pro nově navrhované podmínky využitelnosti v rámci činnosti Komise pro projekty a závěrečné zprávy (KPZ) MŽP.

3.3 Hlavní kroky nutné ke zdárnému naplnění krajských surovinových politik

Naplnění cíle RSP lze dosáhnout pouze úzkou provázaností s koncepčními podklady územního plánování (UAP, ÚPD, ZUR) a pravidelnou aktualizací v dostatečném časovém předstihu (5–7 let), což je období, během něhož se mohou měnit některé významné parametry či trendy ve využívání nerostných surovin a také případně rostoucí spotřeba např. stavebních surovin.

V oblasti regionálních surovinových koncepcí je žádoucí zejména:

- vytvořit metodiku a standardy pro tvorbu a periodickou aktualizaci regionálních surovinových koncepcí,
- zajistit a průběžně aktualizovat pro potřeby jednotlivých krajů krajský surovinový informační systém o nerostných zdrojích a krajské surovinové bilanci,
- důsledné uplatňování nástrojů územního plánování a koncepční činnost při tvorbě plánů odpadového hospodářství kraje,
- vytvoření většího prostoru pro rozvoj prostředků vědy a výzkumu.

Hlavními krátkodobými až střednědobými úkoly KSP jsou:

- odpovídající datová vybavenost jako základní podmínka pro kvalifikované rozhodování (zajištění objektivních ucelených informací o stavu využívání neobnovitelných surovinových zdrojů regionů a nastartování mechanismů jejich pravidelné aktualizace, krajský surovinový informační systém a krajská surovinová bilance),
- zajištění územní ochrany využívaných i nevyužívaných (rezervních) výhradních ložisek nerostných surovin a významných prognózních zdrojů (revize a aktualizace chráněných ložiskových území, realizace nutných správních kroků, zajištění chybějících polygonů POPD) a

nevýhradních těžeb na základě Rozhodnutí o využití území,

- zpracování studií územně – technických možností optimálního využití ložisek stavebních surovin v mikroregionech s jejich kumulovanou těžbou,
- zapracování hlavních doporučení a závěrů krajských surovinových politik do nově zpracovávané ÚPD jednotlivých krajů a koordinaci jejich realizace v rámci regionů NUTS II,
- upřesňování trendů budoucího využití nerostných surovin, prohlubováním poznatků o geologické stavbě území a jeho surovinovém potenciálu.

Územně plánovací dokumentace krajské (a jemu podřízené) úrovně by měly být v souladu se schválenými závěry a doporučeními krajské surovinové politiky. Ve své závazné části musí obsahovat

- základní zásady uspořádání území a limity ve vazbě na využití nerostných surovin
- prvky ochrany známých ložisek nerostných surovin - CHLÚ, DP, v návrhovém období platné územní limity (POPD včetně plánů rekultivace a sanace, Rozhodnutí o využití území k těžbě nevýhradních ložisek, včetně navržené sanace, plochy dotčené těžbou nerostných surovin), graficky vyjádřitelné údaje plánu odpadového hospodářství a jejich základní charakteristiku.

Směrná část ÚPD a příslušný výkres by měly obsahovat promítnutí prognózy budoucího využívání ložisek nerostných surovin, sestávající ze zákresů a popisu základních charakteristik příslušných objektů (platné limity území, perspektivní nevyužívaná nevýhradní ložiska, prognózní zdroje).

Závazná část plánu odpadového hospodářství kraje v příslušném období (10 let) by měla svými závěry v segmentu druhotných surovin vedle konkrétních opatření k předcházení vzniku odpadů, zásad pro nakládání s nimi, stanovení podílu recyklovaných odpadů respektovat a rozvíjet hlavní závěry krajské surovinové politiky. Směrná část tohoto segmentu by měla obsahovat prognózu očekávaného vývoje (indikace center vzniku stavebních odpadů, odhady kvalitativně-quantitativních parametrů, způsob optimální recyklace, vyhodnocení studie možností netradičního využití organických a komunálních odpadů).

3.4 Principy navrhované koncepce regionálních/krajských surovinových politik

S ohledem na specifika jednotlivých krajů musí regionální surovinové politiky (koncepce) řešit konkrétní dostupnost lokálních zdrojů surovin pro velké liniové stavby, místní ekologické aspekty těžby a zpracování nerostných surovin se zřetelem na stavební suroviny, aktualizaci současného i budoucího využívání a ochrany surovinových zdrojů se zřetelem na reálné potřeby surovin v souladu s platnými právními předpisy, vyhodnocení postupného využívání a optimalizace dostupnosti surovinových zdrojů (zejména stavebních surovin) k plánovaným investičním záměrům (na veřejně prospěšné stavby regionálního a celostátního významu) apod. Nutné je také posouzení stávajících ložisek/zdrojů z hlediska jejich využitelnosti a v případě jejich kolize s jinými neřešitelnými střety zájmů (zástavba, skládky, celostátní liniové stavby...) doporučit jejich přehodnocení/přepočty, případně převod blokovaných zásob do zásob nebilančních, popř. vázaných. U výhradních ložisek by se měly tyto změny promítnout do Bilance zásob ČR.

Při tvorbě regionálních surovinových politik je žádoucí se věnovat následujícím cílům a zásadám:

- definovat současné a potenciální styčné problémy a střety zájmů spjaté s využíváním nerostných surovin a s vypořádáním následků těžební činnosti,
- posílit základní právní jistoty pro další rozvoj obcí a podnikatelských aktivit ve sféře využití nerostných surovin,
- aktuálně analyzovat existující a potencionální střety zájmů při využívání nerostných zdrojů,

v oblasti propojení s jinými dokumenty

- v regionálních surovinových strategiích optimalizovat plány pro možné otírky nových ložisek stavebních surovin vzhledem k lokalizaci prvků ochrany přírody (ZCHÚ, EVL, PO, CHKO,

VKP, ÚSES, geomorfologicky hodnotných lokalit či krajinných segmentů, I. a II. bonitní třídy ochrany ZPF, PUPFL, CHOPAV, OPVZ apod.),

- v rámci realizace regionálních surovinových politik a na úrovni projektové přípravy jednotlivých záměrů, které mohou na strategické dokumenty navazovat, stanovit návrhy a opatření (popř. priority a cíle), jež implikují otvírky nových ložisek nerostných surovin,
- zajišťovat průběžně soulad regionálních surovinových politik s ostatními strategickými dokumenty, s Politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací krajů, včetně jejich aktualizací,
- evidovat problémy, které vyplynuly při tvorbě krajské surovinové politiky vůči legislativním a právním normám, národním a nadnárodním dokumentům, případně vůči evidenci a ochraně ložisek nerostných surovin (SURIS) a doporučovat jejich řešení,
- při tvorbě regionálních surovinových koncepcí důsledně požadovat plnění povinností pořizovatelů koncepčních dokumentů, vyplývajících ze zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví v platném znění.

v oblasti evidence nerostných zdrojů

- vyhodnocovat nerostný surovinový potenciál kraje/regionu a aktualizovat krajský surovinový informační systém,
- analyzovat nerostně surovinový potenciál a vyhodnocovat aktuální informace o stavu a využití surovinového potenciálu na území kraje,
- zpřesňovat evidenci výhradních ložisek nerostných surovin, dále ložisek nevyhrazeného nerostu, popř. významných nebilancovaných ložisek a prognózních zdrojů, které mohou být předmětem geologického průzkumu, či budoucího využití,
- navrhovat přehodnocení/přepoččet zásob nebo jejich odpis v případě blokace evidovaných zásob neřešitelnými střety zájmů.

v oblasti zajišťování dostatečných zásob

- vymezit vhodné lokality s příznivými geologicko-ložiskovými poměry s řešitelnými střety zájmů k zajištění stavebních surovin pro strategické projekty výstavby silniční a železniční infrastruktury,
- podporovat vyhledávání a průzkum nových zdrojů nerostných surovin,
- podporovat vyhledávání nových prognózních zdrojů nedostatkových a perspektivních nerostných surovin a zhodnotit možnosti jejich budoucího využití (např. stavební suroviny v mankovních oblastech),

v oblasti ochrany

- zajistit důsledně územní ochranu ložisek vyhrazených nerostů v rámci procesu územního plánování a nevyužívaných ložisek nerostných surovin pro budoucí generace,
- využít podpory nadřazených dokumentů (vládní, legislativní, ZUR) k ochraně a využití strategických a unikátních zdrojů nerostných surovin ve veřejném zájmu.
- upozornit na postupy orgánů územního plánování při zabezpečení ochrany nerostného bohatství v rámci územně plánovací činnosti v souladu s právními předpisy,
- podporovat zvyšování efektivity a ekologizace těžebních provozů,

v oblasti využití

- hospodárně využívat suroviny celostátního a nadregionálního významu (výhradní ložiska a významná ložiska nevyhrazeného nerostu),
- využívat ložiska nerostných surovin v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje (ekonomický, sociální a environmentální pilíř),
- zhodnotit současný stav a trendy využití surovin a reálně vytěžitelných zásob, včetně jejich životnosti na území kraje, popř. i za hranicí kraje ve vazbě ke klíčovým investičním záměrům,

- stanovit závažnost ekologických rizik souvisejících s následky těžby a zpracování nerostných surovin,
- zajistit dostatečné zdroje stavebních surovin vhodné kvality s příznivými geologicko-ložiskovými poměry k plánovaným investičním záměrům (zejména na veřejně prospěšné stavby regionálního a celostátního významu, pro rozvoj dálniční a železniční infrastruktury) s ohledem na ekologickou a ekonomickou únosnost,
- vytvářet územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za postupně dotěžovaná a zrekultivovaná území. Novou otvírku ložiska zahajovat v závislosti na ukončení a zahlazení těžby stejné komodity na dotěžovaném či ukončeném ložiskovém objektu.
- při povolování nových těžeb především stavebních surovin přihlídnout na dosavadní plošnou roztěženost dané oblasti, preferovat rovnoměrné rozmístění, aby nedocházelo k vysoké koncentraci velkoobjemových těžeben na malé ploše.
- podporovat lokální/regionální využívání těchto nerostných surovin, u nichž to má opodstatnění (zejména stavební suroviny)
- výstavbu nové technické infrastruktury v oblasti transportu a zpracování surovin je potřeba v následných fázích projektové přípravy koncipovat tak, aby záměry byly primárně umístěny či trasovány s respektováním environmentálně cenných partií a předmětů jejich ochrany, především zvláště chráněných území (dále jen ZCHÚ), lokalit soustavy Natura 2000 a významných krajinných prvků (dále jen VKP). Záměry umísťovat v krajině tak, aby bylo minimalizováno narušení krajinného rázu.

v oblasti druhotných surovin

- podporovat snižování surovinové a energetické náročnosti výroby v rámci regionu,
- podporovat využití druhotných surovin (SDO recyklace), zvláště vybraných typů odpadních surovin z těžebních a úpravárenských provozů (výklizy, haldy, odvaly),

v oblasti sanace a rekultivace

- vymezit priority a optimální způsoby sanačních a rekultivačních
- preferovat kvalifikované návrhy funkčního využití těžbou postižených ploch po ukončení exploatace nerostných surovin, zvláště podporující návrat k původnímu krajinnému rázu.

Pro realizaci výše uvedených cílů a aktivit bude třeba usilovat i o legislativní a systémovou podporu v oblasti výkonu státní správy a územní samosprávy, především:

- vymezení pozice a jasně definované váhy odborných územních koncepcí pro územní plánování (stavební zákon),
- zařazení nevýhradních těžených ložisek a evidovaných nevýhradních ložisek jako potenciálu do povinně vymezených prvků ÚAP (Vyhl. č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech...),
- obligatorní zařazení aktualizace regionálních surovinových politik do zjišťovacího řízení k řízení SEA (Zák. 100/2001 Sb. o posuzování vlivu na životní prostředí),
- důsledně trvat na uplatňování zásad vymezených RSP i při uplatňování dalších regionálních sekčních koncepcí, především se zřetelem na ochranu surovinových objektů a komplexního využití nerostného bohatství.

Na základě výše specifikovaných cílů a zásad byla navržena nová Metodika tvorby Regionálních surovinových politik, která by se měla stát standardem pro tvorbu a periodickou aktualizaci regionálních surovinových politik (koncepcí), jejichž součástí by měl být i krajský surovinový informační systém.

3.5 Přínos navrhované struktury

Prvky aplikovaného výzkumu spatřujeme v rámci celého procesu tvorby metodiky regionálních (krajských) surovinových koncepcí, tj. ve všech stěžejních částech realizace tohoto projektu. Úkolem regionálních surovinových koncepcí je rozpracovat platnou státní surovinovou politiku do podmínek

regionů. Státní surovinová politika je pro ně závazným rámcem. S ohledem na specifika jednotlivých krajů, řeší regionální surovinové koncepce konkrétní dostupnost a využití lokálních zdrojů surovin, místní ekologické aspekty těžby a zpracování surovin. V oblasti regionálních surovinových koncepcí bylo žádoucí zejména:

- Vytvořit metodiku a standardy pro tvorbu a periodickou aktualizaci regionálních surovinových koncepcí
- Zajistit a průběžně aktualizovat pro potřeby jednotlivých krajů krajský surovinový informační systém o nerostných zdrojích na svém území

Dále je v rámci jednotlivých krajů žádoucí:

- vyhodnocovat nerostný surovinový potenciál regionu a zajistit jeho ochranu,
- doporučovat přehodnocení ložisek/zdrojů s netěžitelnými zásobami vzhledem k neřešitelným střetům,
- podporovat vyhledávání a průzkum nových zdrojů nerostných surovin,
- průběžně uplatňovat ochranu ložisek vyhrazených nerostů v rámci procesu územního plánování,
- podporovat lokální/regionální využívání těch nerostných surovin, u nichž to má opodstatnění (zejména stavební suroviny),
- respektovat udržitelný rozvoj (ekonomický, sociální a environmentální pilíř) při těžbě a zpracování surovin,
- průběžně zajišťovat soulad regionálních surovinových koncepcí s ostatními strategickými dokumenty, s Politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací krajů, včetně jejich aktualizací,
- podporovat snižování surovinové a energetické náročnosti výroby v rámci regionu,
- při tvorbě regionálních surovinových koncepcí **důsledně požadovat plnění povinností pořizovatelů koncepčních dokumentů, vyplývajících ze zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví v platném znění.**

Klíčové principy, které musí být uplatněny při přípravě regionálních surovinových koncepcí

- Novou otvírku ložiska zahajovat v závislosti na ukončení a zahlazení těžby stejné komodity na dotěžovaném či ukončeném ložiskovém objektu v souladu s regionálními surovinovými politikami. Vytvářet územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za postupně dotěžovaná a zrekultivovaná území.
- Při povolování nových těžeb především stavebních surovin přihlídnout na dosavadní plošnou roztěženost dané oblasti, preferovat rovnoměrné rozmístění, aby nedocházelo k vysoké koncentraci velkoobjemových těžeben na malé ploše, preferovat ta ložiska, která se nachází nejbližší plánovaným investičním záměrům. Preference rovnoměrného rozmístění těžeben může být limitována geologickou stavbou území.
- Priority a cíle, jež implikují otvírky nových ložisek nerostných surovin, výstavbu nové technické infrastruktury v oblasti transportu a zpracování surovin je potřeba v následných fázích projektové přípravy koncipovat tak, aby záměry byly primárně umístěny či trasovány s respektováním environmentálně cenných partií a předmětů jejich ochrany, především zvláště v ZCHÚ, lokalit soustavy Natura 2000 a VKP. Záměry umísťovat v krajině tak, aby bylo minimalizováno narušení krajinného rázu.
- Při umísťování a plánování těžby volit takové způsoby dobývání a úpravy surovin, kterými budou minimalizovány dopady spojené s úpravou a dopravou surovin.
- V rámci navazujících strategických dokumentů zpřesňovat evidenci nevýhradních ložisek nerostných surovin.
- Při tvorbě regionální surovinové politiky kromě výhradních ložisek respektovat ložiska

nevyhrazeného nerostu a jejich vzrůstající hospodářský význam a tím preferovat jejich nezbytnou implementaci do ÚPD.

- Zavedení shodných ekonomických podmínek, upravujících využívání výhradních nevýhradních ložisek stavebních surovin.
- V navazujících regionálních surovinových strategiích optimalizovat plány pro možné otvírky nových ložisek stavebních surovin vzhledem k lokalizaci ZCHÚ, EVL, PO, CIFKO, VKP, ÚSES), botanicky, zoologicky, stanovištně či geomorfologicky hodnotných lokalit či krajinných segmentů a chráněných oblastí přirozené akumulace vod (CHOPAV).

3.6 Členění

Tvorbu regionálních surovinových koncepcí lze rozdělit do několika částí, kterým odpovídá i vlastní členění. První dvě kapitoly **A Přehled odborných termínů a legislativního rámce** a **B Problematika ložisek a zdrojů nerostných surovin** jsou kromě koncepčních materiálů na krajské úrovni společné všem krajům. Znění těchto kapitol je součástí předkládaného „Návrhu jednotné struktury a náplně zpracování regionálních surovinových koncepcí“ a je nutné jej pouze aktualizovat a doplnit příslušnými koncepčními materiály na krajské úrovni.

Hlavní část tvoří kapitoly **C Výchozí stav** a **D Analýza potřeby nerostných surovin** v nichž jsou shrnuty veškeré dostupné údaje týkající se nerostných surovin a jejich předpokládaných potřeb v rámci kraje. Obecně lze říci, že jednotlivé podkapitoly jsou strukturovány hierarchicky. Nejdříve je popsán stav celého kraje a jeho porovnání s celou republikou, poté je daná problematika řešena sumárně za kraj a následně dle surovin, případně až na úrovni ložiska, pokud je to nutné pro následující kapitoly. V této části jsou vyhodnoceny i zdroje relevantních druhotných surovin, především stavebních demoličních odpadů a odpadů z těžby a úpravy nerostných surovin a možnosti jejich recyklace s výhledovou vizí podílu náhrady primárních zdrojů.

Na základě údajů z kapitol C a D vychází návrh opatření, která jsou nutná k zajištění udržitelného rozvoje kraje, včetně kritérií pro výběr ložisek doporučených k využití – kapitola **E Návrhová část a vize**. Poslední částí je **F Závěry a strategie**, která sumarizuje hlavní úkoly a doporučení navrhované regionální surovinové politiky (koncepce), jejich dopad na udržitelný rozvoj a kompatibilitu s celostátní surovinou politikou a dalšími koncepčními dokumenty.

V příloze 1 **Navrhovaná jednotná struktura regionální/krajské surovinové politiky (koncepce (RSP))** je v případě Úvodu a kapitol A, B shrnutí obsahu uvedeno kurzívou a texty, které jsou společné všem krajům normálním písmem. Kapitoly označené * jsou opatřeny komentářem, který tvoří Přílohu 2. **Komentář k vybraným kapitolám jednotné struktury RSP.**

4. Naplnění kritérií metodiky

Kritérium novosti:

- Moderní a jednotný přístup k problematice udržitelného rozvoje nerostného potenciálu jednotlivých regionů ČR.
- Důraz na dosud opomíjené strategické materiály EU (surovinová iniciativa EK) ve vazbě na kritické suroviny pro ekonomiku členských zemí EU, včetně ČR.
- Návrh aplikace závěrů regionálních surovinových koncepcí do Zásad územního rozvoje krajů a dalších územně plánovacích podkladů.
- Navržení pravidel pro vymezení ploch/oblastí s vysokou koncentrací těžeb (zvláště u stavebních surovin)
- Rozbor a doporučení legislativního ukotvení krajských surovinových politik.
- Shrnutí problémů spojených s osvojováním výhradních a nevýhradních ložisek nerostných surovin v ČR a návrh jejich řešení
- Shrnutí problémů s uplatňováním ochrany a využití nerostného bohatství v územním plánování, včetně rozboru dopadů změny stavebního zákona na proces povolování těžby.

Kritérium kreativity:

- Netradiční přístup k analýze vstupních dat zaměřený nejen na evidovaná ložiska nerostných surovin, ale i na identifikaci zcela nových zdrojů, především kritických surovin EU a stavebních surovin, klíčových pro realizaci rozvojových záměrů výstavby a modernizace dopravní infrastruktury a dalších veřejně prospěšných staveb v řešených regionech.
- Jednotný přístup k zajištění, vyhodnocení a interpretaci relevantních datových souborů pro všechny kraje ČR, a to jak ve fázi zpracování vlastní koncepce, tak její následné periodické aktualizace.

Prvek nejistoty:

- Aktuální pozice platné surovinové politiky ČR, především ve vazbě na projednaný doplněk státní surovinové politiky, který významným způsobem mění pohled na roli státem řízených organizací v procesu osvojování a následné těžby části vybraných komodit.
- Způsob ukotvení krajských surovinových politik v našem legislativním systému.
- Míra ochoty a přístupu na centrální, krajské a obecní úrovni v souvislosti se zajištěním požadovaných vstupních dat, zejména pak s akceptací přijatých závěrů a doporučení dalšího postupu vyplývajících ze zpracované regionální surovinové koncepce.
- Problémy, které nastanou při aktivaci nového stavebního zákona.
- Chybějící ochrana nevyhrazených nerostů (nevýhradních ložisek), která může skončit fatálním nedostatkem stavebních surovin, zvláště při současném znění Horního zákona, který neumožňuje stanovit výhradní ložisko na nevyhrazeném nerostu. Je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky, a tato ložiska ani zásoby v nich „nepřibývají“. Základní entitou, která je rovněž předmětem tvorby regionální surovinové politiky jsou kromě výhradních ložisek i ložiska nevyhrazeného nerostu a jejich vzrůstající hospodářský význam a tím jejich nezbytná implementace do ÚPD.

Kritérium systematickosti bude naplněno:

- Zpracováním přístupu k řešení projektu, harmonogramu prací, odpovědným průběžným řízením projektu a kvartální kontrolou jeho rozpracovanosti a všech dílčích výstupů
- Struktura vycházející z principu – data – analýza – doporučení
- Jednotná struktura a náplň kapitol, včetně doprovodných tabulek.

T A
Č R

Tento projekt je financován se státní podporou
Technologické agentury ČR
v rámci programu BETA2

www.tacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost

Kritérium převoditelnosti a/nebo reprodukovatelnosti bude naplněno zejména:

- Uvedením všech výsledků a hlavních závěrů projektu v rámci souhrnné výzkumné zprávy, která bude obsahovat i soubor doporučení ve vztahu ke státní surovinové politice a ve vztahu k navazující výzkumné činnosti. Souhrnná výzkumná zpráva bude společně s dalšími výstupy projektu předána MPO a příslušným krajským úřadům.
- Zveřejněním výsledků dílčích výzkumů realizovaných v rámci projektu v odborné literatuře a odborných konferencích a seminářích (podmínkou je souhlas MPO).
- Výsledky poskytnuté příslušným krajským úřadům budou se souhlasem MPO sloužit jako podklad k následnému posouzení dopadů koncepce na životní prostředí procesem SEA podle zák. č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tím bude zajištěna právní vymahatelnost navržených opatření a závěrů.

5. Závěr

Doporučení k metodice nerostných surovin je možné shrnout do několika bodů a to:

1. Tvorba surovinových politik by měla reflektovat priority evropského strategického rámce v oblasti nerostných surovin, především cíle evropské surovinové iniciativy a oběhového hospodářství s ohledem na priority v oblastech ochrany klimatu, životního prostředí a udržitelného rozvoje.
2. Dbát na dodržování evropské legislativy a příslušných prováděcích právních norem v České republice zejména v oblasti životního prostředí a odpadů.
3. Navrhnout opatření, která přispějí k udržitelnému využívání ložisek nerostů, s využitím poznatků a příkladů dobré praxe z evropských projektů, týkající se:

- a) Neustálého prohlubování znalostí o nerostně surovinovém potenciálu a využívání odborných znalostí v rozhodování.
- b) Digitalizace dat o nerostných surovinách a jejich přístupnost orgánům státní správy, průmyslu a veřejnosti.
- c) Zabezpečení kontinuity a dostatečného přísunu nerostných surovin pro různá odvětví průmyslu a jejich distribuci do center spotřeby s ohledem na životní cyklus ložiska (aktivní ložiska, ložiska v rekultivaci, průzkum, příprava a otvírka nových ložisek) a udržitelnost z hlediska zatížení životního prostředí (záběr půdy, obnova a stav biodiverzity, zachování funkcí krajiny atd.).
- d) Efektivní fungování kompetentních úřadů a koordinace dotčených orgánů při povolovacích procesech a řízeních k povolení průzkumu, stanovení chráněných ložiskových území, dobývacích prostorů, povolení hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, územní řízení související s využíváním ložiska, posuzování vlivů na životní prostředí a územně-plánovací činnosti.
- e) Důsledná ochrana ložisek s potenciálem využití do budoucna včetně těch strategických či superkritických pro EU a ČR.
- f) Podpora těžebního průmyslu v hledání kompromisních a inovativních řešení střetů zájmů a přístupu obyvatelstva k těžbě, partnerský přístup a mediátorství ve věcech zapojení veřejnosti do rozhodování.
- g) Osvěta a neformální vzdělávání prostřednictvím propagačních a informativních materiálů, komunikací s veřejností prostřednictvím médií, podpora či organizování workshopů a přednášek pro orgány státní správy či veřejnost, budování naučných stezek, muzeí, geoparků s báňskou a geologickou tematikou, spolupráce s vědeckými a vzdělávacími institucemi, propagovat a podporovat projekty s možností čerpání fondů EÚ, mapování a propagace „best practices“ na území kraje a podobně.

Tvorba krajských surovinových politik by měla poskytovat komplexní přístup a perspektivní pohled na problematiku nerostných surovin. Měla by být založena na odborných znalostech, ale zároveň usilovat o rovnováhu mezi různými prioritami, zájmy a potřebami státu, svých obyvatel a různých dotčených skupin.

T A
Č R

Tento projekt je financován se státní podporou
Technologické agentury ČR
v rámci programu BETA2

www.tacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost

6. Přílohy

Příloha 1: Navrhovaná jednotná struktura tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí (RSP)

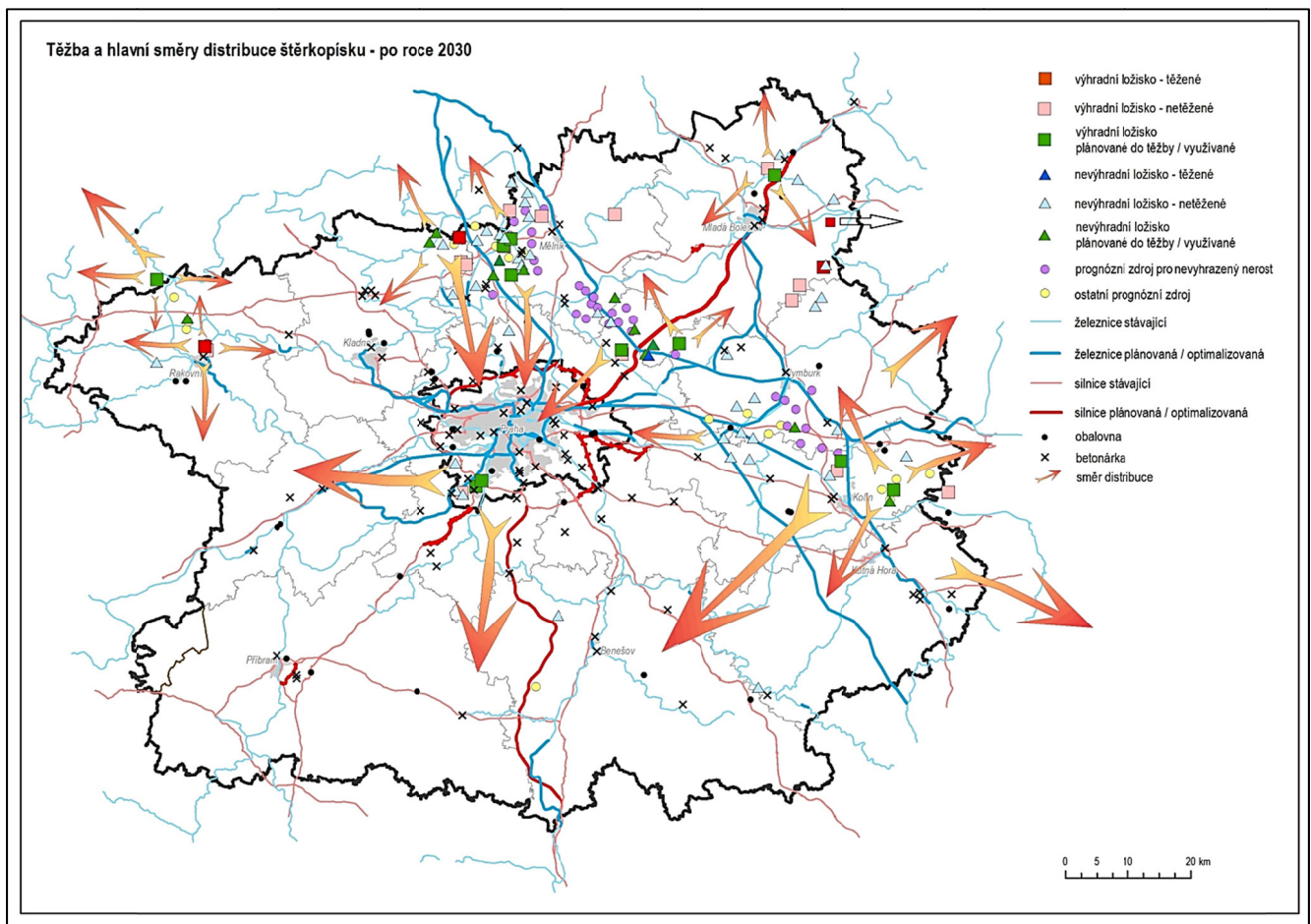
Příloha 2: Komentář k vybraným kapitolám jednotné struktury RSP

Příloha 3: Použitá literatura a zdroje

Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů

Příloha č. 1: Navrhovaná jednotná struktura tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí

Konečný uživatel výsledků: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Na Františku 1039/32, 110 15 Praha 1

Název projektu: Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů

Číslo projektu: TITSMP0909

Číslo smlouvy: 2019028

Řešitel projektu: Česká geologická služba, Klárov 131/3, 118 21 Praha 1
G E T s.r.o., Perucká 2540/11a, 120 00 Praha 2 - Vinohrady

Doba řešení: 24 měsíců, od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2021

Důvěrnost a dostupnost: veřejně přístupný

OBSAH

Členění.....	4
1. Úvod.....	7
1.1 Náplň a cíle regionální/krajské surovinové politiky (koncepce) (RSP)	7
1.2 Stručná charakteristika regionálních surovinových koncepcí z let 2000–2020*	7
2. A Přehled odborných termínů a legislativního rámce	8
2.1 Seznam použitých zkratk.....	8
2.2. Definice pojmů	12
2.3 Právní předpisy týkající se nerostných surovin	15
2.3.1 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky*	15
2.3.2 Zákon 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)*	15
2.3.3 Zákon 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, v platném znění* ...	15
2.3.4. Zákon 62/1988 Sb., o geologických pracích v platném znění (geologický zákon)*	15
2.3.5 Zákony s nepřímou vazbou na nerostné bohatství*	16
2.3.6 Legislativní rámec územního plánování*	16
2.3.7 Základní teze celostátní koncepce „Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů“, včetně jejího doplnění ve znění Usnesení vlády č. 183 ze dne 9. března 2020*	17
2.4. Význam tvorby a legislativní ukotvení RSP*	20
2.5 Koncepční materiály s vazbou na problematiku nerostného bohatství	21
2.5.1 Nadnárodní (evropské)*	21
2.5.2 Národní (celostátní)*	22
2.5.3 Krajské	28
2.6 Úřady a instituce se vztahem k využívání nerostného bohatství	28
3. B Problematika ložisek a zdrojů nerostných surovin	31
3.1 Specifika ložisek a zdrojů nerostných surovin.....	31
3.2 Aktuální problémy při osvojování výhradních a nevýhradních ložisek nerostných surovin v ČR	32
3.2.1 Hlavní problémy při využívání ložisek nerostných surovin	33
3.2.2 Ochrana výhradního ložiska (CHLÚ)	39
3.2.3 Právní náležitosti předcházející těžbě výhradního ložiska a ložiska nevyhrazeného nerostu.....	40
3.2.4 Nerespektování pravidel poskytování informací	41
3.2.5 Hlavní problémy ve vykazování objemů vytěžitelných a evidovaných zásob na využívaných ložiskách, jejichž reálný disponibilní objem je výrazně nižší	41
3.3 Problémy uplatňování ochrany a využití nerostných surovin v územním plánování*	42
3.3.1 Zásady postupů orgánů územního plánování při územně plánovací činnosti vyplývající z platných zákonů, nerespektování ložisek a zdrojů nerostných surovin v ÚPD, forma zpracování problematiky využití a ochrany nerostných surovin v zásadách územního rozvoje (ZÚR).	43
3.3.2 Problémy s nerespektováním ložisek a zdrojů nerostných surovin v ÚPD, v procesu povolování těžebních záměrů, praktické příklady konfliktních situací a možnosti jejich předcházení, resp. řešení (vadný výklad § 18 Stavebního zákona a s ním spojené opatření (staveb) snižující vliv dobývání mimo vymezené plochy NT, argumentace veřejným zájmem v procesu nepovolení dobývání apod.)	44
3.3.3 Koordinace návrhu k nalezení řešení, které je z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější *	48
3.3.4. Shrnutí hlavních myšlenek.....	48
4. C. Výchozí stav – Analytická část	50
4.1 Základní charakteristika kraje	50
4.2 - Nerostné suroviny a jejich zásoby, včetně prognózních zdrojů na území kraje.....	51
4.2.1 Ložiska nerostů.....	51

4.2.2 Přehled ložisek a zdrojů nerostných surovin a stav surovinové základny	51
4.2.3 Ochrana a připravenost nerostných zdrojů k těžbě	52
4.2.4 Omezení využitelnosti nerostných zdrojů - vlivy využívání nerostných surovin na životní prostředí	53
4.2.5 Současné využití (těžba) nerostných surovin	54
4.2.6 Těžební záměry	54
4.2.7 Hlavní negativní a pozitivní dopady současné těžby – zahlazování následků těžby	55
5. D. Analýza potřeby nerostných surovin	56
5.1 Požadavky na nerostné zdroje	56
5.2 Množství a dostupnost nerostných surovin	56
5.3 Pravidla pro vymezení oblastí s vysokou koncentrací těžeb	57
6. E. Návrhová část- opatření a kritéria, vize.....	59
6.1 Vize pro kraje z hlediska využívání zdrojů nerostných surovin.....	59
6.2 Navrhovaná opatření obecného charakteru	59
6.3 Návrh opatření pro využívání jednotlivých druhů nerostných surovin	59
6.4 Opatření pro rekultivace.....	60
6.5 Opatření pro minimalizaci vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví.....	60
6.6 Kritéria pro výběr ložisek.....	60
6.7 Kritéria v oblasti tvorby či pořizování změny územně-plánovací dokumentace ve vazbě na využití ložisek nerostných surovin.....	60
7. F. Závěry a strategie	61
7.1 Surovinové zdroje a jejich potenciál	61
7.2 Hlavní úkoly regionální surovinové politiky a doporučení.....	61
7.3 Souhrn dopadů regionální surovinové politiky	61
7.4 Doporučení opatření v oblastech s vysokou koncentrací těžeb	62
7.5 Srovnání krajské surovinové politiky s celostátní surovinovou politikou a dalšími koncepčními dokumenty.....	62
7.6 Průběžná aktualizace krajské surovinové politiky	62
8. G. Přílohy.....	63
8.1 Textové přílohy.....	63
1 Vliv využívání nerostných surovin na životní prostředí	63
2 Další textové přílohy	64
8.2 Tabulkové přílohy	65
1 Sumární tabulky.....	65
2 Základní charakteristika jednotlivých ložisek/zdrojů	65
8.3 Mapové přílohy	68
1 Mapa ložisek/zdrojů nerostných surovin, DP, PVL a CHLÚ.....	68
2 Mapa ložisek stavebních surovin s hlavními směry odbytu	68
3 Mapa střetů zájmů ložisek/zdrojů nerostných surovin a jejich ochrany (DP, CHLÚ) s VCHÚ a MCHÚ....	68
4 Mapa střetů zájmů ložisek/zdrojů nerostných surovin a jejich ochrany (DP, CHLÚ) s ochranou ZPF 1. a 2. bonitní třídy	68
5 Mapa střetů zájmů ložisek/zdrojů nerostných surovin a jejich ochrany (DP, CHLÚ) s ochranou PUPFL a VKP	68
6 Mapa střetů zájmů ložisek/zdrojů nerostných surovin a jejich ochrany (DP, CHLÚ) s ostatními složkami ŽP (OP vodních zdrojů, CHOPAV, záplavová území Q100, OP přírodních léčivých zdrojů) a ostatními střety (liniové stavby, zástavba a jiné veřejně prospěšné stavby)	68
8.4 Použitá literatura a prameny.....	68

Členění

Předkládaný Návrh jednotné struktury tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí byl ověřován na dvou modelových krajích (Karlovarský a Středočeský, včetně hlavního města Prahy). Po jejich vypracování byl následně konzultován se zástupci krajů a mírně modifikován. Konečná struktura základních kapitol je následující.

1. Úvod

1.1 Náplň a cíle regionální/krajské surovinové politiky (koncepte) (RSP)

1.2 Stručná charakteristika regionálních surovinových koncepcí z let 2000–2020

2. A Přehled odborných termínů a legislativního rámce

2.1 Seznam použitých zkratk

2.2 Definice pojmů

2.3 Právní předpisy týkající se nerostných surovin

2.3.1 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

2.3.2 Zákon 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)

2.3.3 Zákon 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, v platném znění

2.3.4. Zákon 62/1988 Sb., o geologických pracích v platném znění (geologický zákon)

2.3.5 Zákony s nepřímou vazbou na nerostné bohatství

2.3.6 Legislativní rámec územního plánování

2.3.7 Základní teze celostátní koncepce „Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů“, včetně jejího doplnění ve znění Usnesení vlády č. 183 ze dne 9. března 2020

2.4. Význam tvorby a legislativní ukotvení RSP

2.5 Koncepční materiály s vazbou na problematiku nerostného bohatství

2.5.1 Nadnárodní (evropské)

2.5.2 Národní (celostátní)

2.5.3 Krajské

2.6 Úřady a instituce se vztahem k využívání nerostného bohatství

3. B Problematika ložisek a zdrojů nerostných surovin

3.1 Specifika ložisek a zdrojů nerostných surovin

3.2 Aktuální problémy při osvojování výhradních a nevýhradních ložisek nerostných surovin v ČR

3.2.1 Hlavní problémy při využívání ložisek nerostných surovin

3.2.2 Ochrana výhradního ložiska (CHLÚ)

3.2.3 Právní náležitosti předcházející těžbě výhradního ložiska a ložiska nevyhrazeného nerostu

3.2.4 Nerespektování pravidel poskytování informací

3.2.5 Hlavní problémy ve vykazování objemů vytěžitelných a evidovaných zásob na využívaných ložiskách, jejichž reálný disponibilní objem je výrazně nižší

3.3 Problémy uplatňování ochrany a využití nerostného bohatství v územním plánování

3.3.1 Zásady postupů orgánů územního plánování při územně plánovací činnosti vyplývající z platných zákonů, nerespektování ložisek a zdrojů nerostných surovin v ÚPD, forma zpracování problematiky využití a ochrany nerostných surovin v zásadách územního rozvoje (ZÚR).

3.3.2 Problémy s nerespektováním ložisek a zdrojů nerostných surovin v ÚPD, v procesu povolování těžebních záměrů, praktické příklady konfliktních situací a možnosti jejich předcházení, resp. řešení (vadný výklad § 18 Stavebního zákona a s ním spojené opatření (staveb) snižující vliv dobývání mimo vymezené plochy NT, argumentace veřejným zájmem v procesu nepovolování dobývání apod.)

3.3.3 Koordinace návrhu k nalezení řešení, které je z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější

3.3.4. Shrnutí hlavních myšlenek

4. C Výchozí stav – Analytická část

4.1 Základní charakteristika kraje

4.2 - Nerostné suroviny a jejich zásoby, včetně prognózních zdrojů na území kraje

4.2.1 Ložiska nerostů

4.2.2 Přehled ložisek a zdrojů nerostných surovin a stav surovinové základny

4.2.3 Ochrana a připravenost nerostných zdrojů k těžbě

4.2.4 Omezení využitelnosti nerostných zdrojů - vlivy využívání nerostných surovin na životní prostředí

4.2.5 Současné využití (těžba) nerostných surovin (*primárních i druhotných*)

4.2.6 Těžební záměry

4.2.7 Hlavní negativní a pozitivní dopady současné těžby – zahlazování následků těžby

5. D Analýza potřeby nerostných surovin

5.1 Požadavky na nerostné zdroje

5.2 Množství a dostupnost nerostných surovin

5.3 Pravidla pro vymezení oblastí s vysokou koncentrací těžeb

6. E Návrhová část- opatření a kritéria, vize

6.1 Vize pro kraje z hlediska využívání zdrojů nerostných surovin

6.2 Navrhovaná opatření obecného charakteru

6.3 Návrh opatření pro využívání jednotlivých druhů nerostných surovin

6.4 Opatření pro rekultivace

6.5 Opatření pro minimalizaci vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví

6.6 Kritéria pro výběr ložisek

6.7 Kritéria v oblasti tvorby či pořizování změny územně-plánovací dokumentace ve vazbě na využití ložisek nerostných surovin

7. F Závěry a strategie

7.1 Surovinové zdroje a jejich potenciál

7.2 Hlavní úkoly regionální surovinové politiky a doporučení

7.3 Souhrn dopadů regionální surovinové politiky

7.4 Doporučení opatření v oblastech s vysokou koncentrací těžeb

7.5 Srovnání krajské surovinové politiky s celostátní surovinovou politikou a dalšími koncepčními dokumenty

7.6 Průběžná aktualizace krajské surovinové politiky

8. G Přílohy

8.1 Textové přílohy

1 Vliv využívání nerostných surovin na životní prostředí

2 Další textové přílohy

8.2 Tabulkové přílohy

1 Sumární tabulky

2 Základní charakteristika jednotlivých ložisek/zdrojů

8.3 Mapové přílohy

1 Mapa ložisek/zdrojů nerostných surovin, DP, PVL a CHLÚ

2 Mapa ložisek stavebních surovin s hlavními směry odbytu

3 Mapa střetů zájmů ložisek/zdrojů nerostných surovin a jejich ochrany (DP, CHLÚ) s VCHÚ a MCHÚ

4 Mapa střetů zájmů ložisek/zdrojů nerostných surovin a jejich ochrany (DP, CHLÚ) s ochranou ZPF 1. a 2. bonitní třídy

5 Mapa střetů zájmů ložisek/zdrojů nerostných surovin a jejich ochrany (DP, CHLÚ) s ochranou PUPFL a VKP

6 Mapa střetů zájmů ložisek/zdrojů nerostných surovin a jejich ochrany (DP, CHLÚ) s ostatními složkami ŽP (OP vodních zdrojů, CHOPAV, záplavová území Q100, OP přírodních léčivých zdrojů) a ostatními střety (liniové stavby, zástavba a jiné veřejně prospěšné stavby)

8.4 Použitá literatura a prameny